

A photograph of two young women outdoors. One woman with blonde hair is smiling and looking towards the camera. The other woman with dark hair tied back and wearing sunglasses is kissing her on the cheek. The background is a soft-focus green landscape.

Ystävyys ja vertaisuus kouluympäristössä

Moi mä oon - nuorten mielenterveys rakentuu vertaissuhteissa -seminaari / MLL

Helsinki 4.10.2022

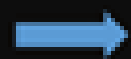
Riikka Korkiamäki, Tampereen yliopisto, riikka.korkiamaki@tuni.fi

65 kahdeksaslukulaista kirjoitti vapaamuotoisen esseeseen ihmissuhteistaan koulussa. Ystävät/kaverit/ muut oppilaat mainittiin teksteissä

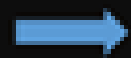
- a) 32 kertaa
- b) 97 kertaa
- c) 284 kertaa

65 kahdeksaslukulaista kirjoitti vapaamuotoisen esseeseen ihmissuhteistaan koulussa. Opettajat/ koulun muu henkilökunta mainittiin teksteissä

- a) 8 kertaa
- b) 27 kertaa
- c) 84 kertaa

Mikä / kuka on nuorille koulussa tärkeä?

Miksi nuoret käyvät koulua?

Miksi ystävyys ja
vertaissuhteiden
huomioiminen on
tärkeää?

Nykyiset keinot lasten ja nuorten osattomuuden / toiseuden ehkäisemiseksi eivät riittäviä

- Lasten ja nuorten olemassa olevien yhteisöllisten resurssien - (communities of importance) tunnistaminen ja mobilisoiminen
- Nuorten ”communities of importance” = perhesuhteet ja läheiset ystävyyssuhteet
- Syrjäytyminen / osattomuus = ystävien puutetta

”Jos emme ole kiinnostuneita ystävyysuhteista,
menetämme valtavan osan siitä, mikä on tärkeää
lasten ja nuorten elämässä ja keskeistä heidän
hyvinvoinnilleen”

Judy Dunn (2004) *Children's Friendships. The Beginnings of Intimacy*. Malden, MA:
Blackwell Publishing.

Ystävyydet koulussa

Koulun epämuodolliset sosiaaliset suhteet tutkimusaiheena melko tavanomainen

Koulun sosiaalisella kontekstilla tärkeä merkitys sekä kouluinnostuksen, viihtyvyyden ja oppimistulosten että oppilaiden yleisen hyvinvoinnin näkökulmasta

- Ikätoverit ovat keskeinen (keskeisin?) osa koulun sosiaalista kontekstia

Niin koulujen käytännöissä, julkisessa keskustelussa kuin tutkimuksessa keskiössä tuntuvat olevan oppilaiden keskinäisiin sosiaalisiin suhteisiin liittyvät ongelmat (kiusaaminen, yksinäisyys, jengiytyminen jne).

- Koulun institutionaalisessa tilassa ja käytännöissä lähtökohtana usein ystävyyksien erottaminen kuin niiden vahvistaminen

”Positive aspects, emotions and connectedness in everyday life are among the most neglected dimensions of children and youth’s wellbeing discourse” (Bourdillon 2014)

Miksi?

Koska hyödyt!

- ✓ Sosiaalinen tuki
- ✓ Huolehtiva kontrolli
- ✓ Identiteetti ja kuuluminen
- ✓ Toimijuus
- ✓ Solidariteetti ja ystävyys silloittavana pääomana

Miksi?

Koska riskit!

- ✓ Yksinäisyys
- ✓ Yhteisyydellä tuotettu osattomuus
- ✓ Ystävydestä neuvottelut ja stressi
- ✓ Ei-toivottu käyttäytyminen

Ikätoverisuhteita koulukontekstissa koskevat tutkimukset:

Koulun kaverisuhteilla on yhteyksiä nuorten

- kouluinnostukseen
- motivaatioon
- oppimistuloksiin
- tulevaisuuden tavoitteisiin
- yleiseen hyvinvointiin

(huom.) niin koulussa kuin koulun
ulkopuolella!

Ystävyudet inklusiivisena potentiaalina

Ystävyksien tuottamat voimavarat eivät rajoitu sosiaaliseen tukeen ja muihin dyadisiin resursseihin.

- Sosiaalisten ja kognitiivisten taitojen omaksuminen
 - Sosiaaliset pulmatilanteet ja niistä neuvottelemine
 - Yhteiskunnallisista ongelmista ja kysymyksistä keskusteleminen
- Yleistynyt kuulumisen kokemus
 - tilallisten ja kulttuuristen rajojen ylittäminen
- Verkostoituminen ystävien kanssa ja ystävien kautta
 - uusien mahdollisuuksien avautuminen
- Yhteisöllisesti ja yhteiskunnallisesti hyväksytyjen arvojen omaksuminen
- Nuorten keskinäinen toimijuus ja kollektiivinen omanarvontunto
- Luottamuksen, solidariteetin, identiteetin, kuulumisen ja kansalaisuuden kiinnekohdat määrittyvät pitkälti ystävyden kautta.

Ystävyudet ja ikätoverisuhteet

ovat olennainen ja erottamaton osa lasten ja nuorten monimutkaista ja vaativaa sosiaalista maailmaa.

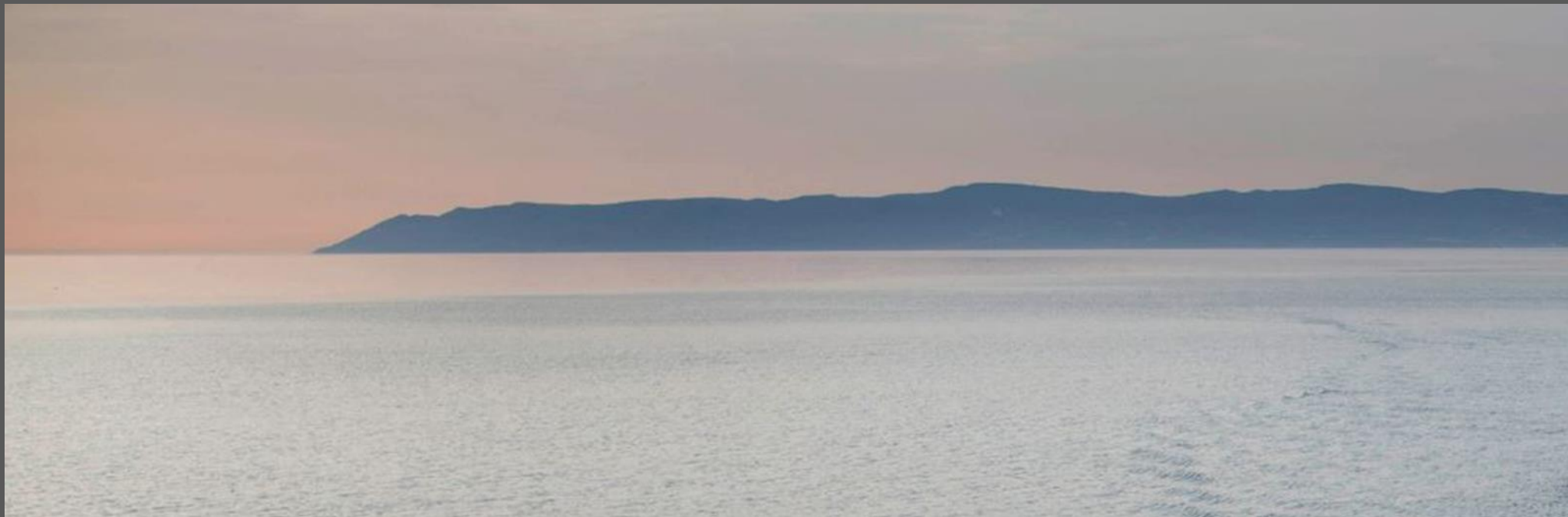
Ne ovat sekä

subjektiivisen hyvinvoinnin lähde

että

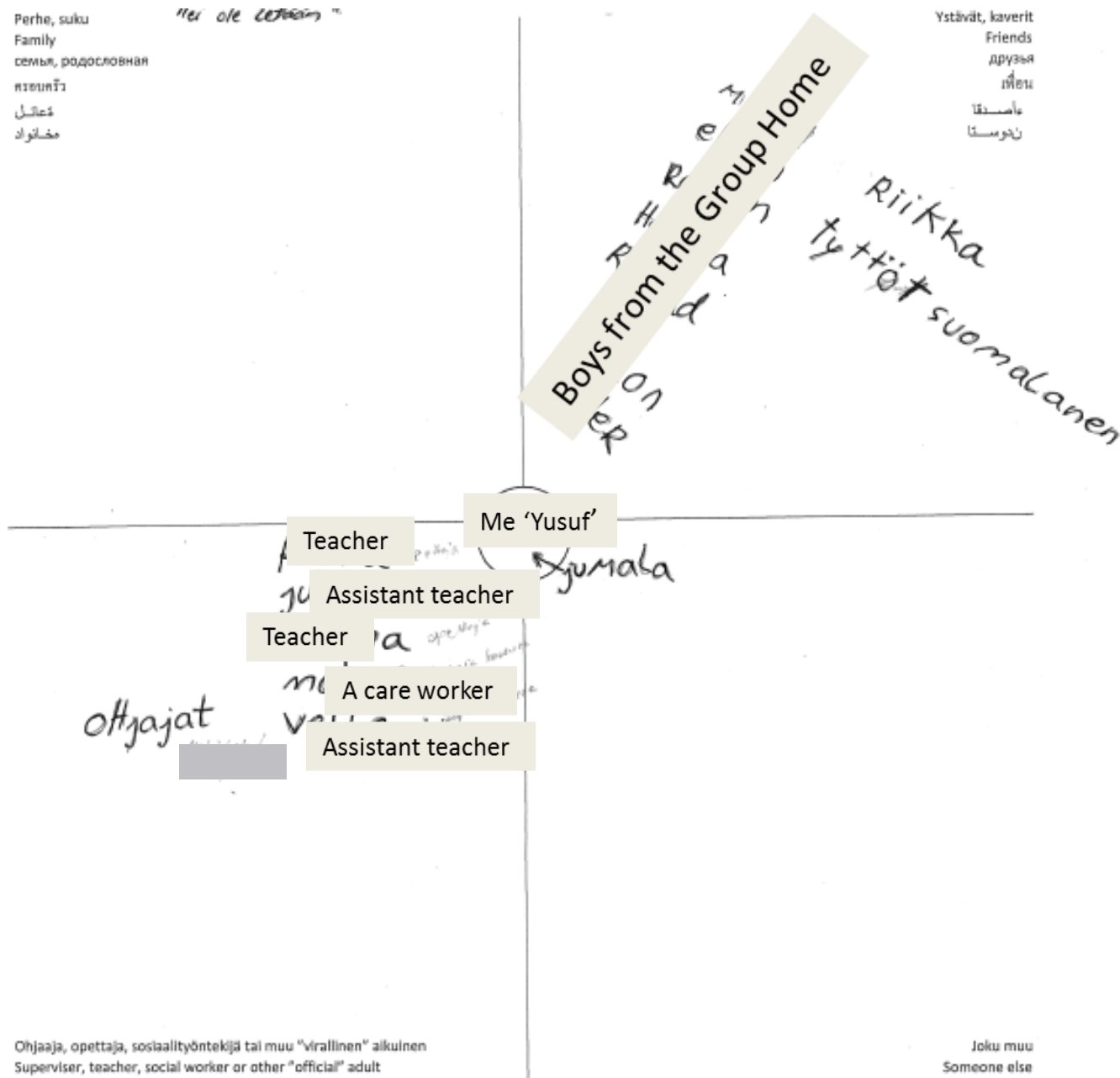
merkittävä yhteiskunnallinen ilmiö.

Miksi vertaissuhteet
ovat erityisiä lasten ja
nuorten hyvinvoinnin
näkökulmasta?

Nasan Tur, Sea View, 2016

Kun tarvitset apua tai tukea, kenen puoleen käännyt? Kuka auttaa, tukee ja neuvoo minua?

Mulla ei ole
mä en voi
koska mä olen
mä en
mä
en tiedä
en
mä en voi
en saa
mulla ei ole

Mä laitan
Mä voin
mä pyydän
mä menen
mä autan
mulla on
mä tiedän
mulla on

mä kysyn
mä sanon
mä voin
mä menen
teen
mä voin
mä olen
mulla on.

Minä Fahran

Mä laitan mutta
En mä
Mä en tiedä
mulla on
joskus voin
Mulla ei ole
En tiedä
en tiedä
En osaa vielä
En
Mä vaan
En osaa

En tiedä
Ei mulla ole
Mä olen
En voi

Korkiamäki & Gilligan (2018) Marginalised Young People and Misrecognition: A Case Study From Residential Care with Unaccompanied Refugee Minors in Finland. Presented at EUSARF 2018, Porto, 2.10.2018.

Tunnustussuhdeteoriat ja ‘myönteinen tunnistaminen’

- Ihmisen identiteetti rakentuu jatkuvissa neuvotteluissa hyväksytyksi ja arvostetuksi tulemisesta – eli sen välillä, millaisena haluan tulla ymmärretyksi ja miten muut minut näkevät.
- Sosiaalisissa kohtaamisissa ihmiset tulevat jatkuvasti tunnistetuiksi – joko “oikein” tai “väärin” (Taylor 1992).
- arvostus, kunnioitus, välittäminen > itseluottamus, itsetunto, itsearvostus (Honneth 1995)
- ehkäisee eriarvoisuuden, epäoikeudenmukaisuuden, nöyryytyksen ja arvottomuuden kokemuksia (Fraser & Honneth 2003; Houston & Dolan 2008)
- Myönteinen tunnistaminen (Häkli, Kallio & Korkiamäki 2015, 2018)
 - tutustuminen, tunnustaminen, tukeminen

“Maailmassa, joka
jatkuvasti asettaa minulle
paineita olla jotakin mitä en
ole, ei kai mikään tunnu
niin hyvältä kuin
tunnustuksen saaminen
juuri sellaisena kuin olen.”
(Foster 2012)

Miten eteenpäin? Miten ”hyödyntää” vertaissuhteita koulun tilassa?

- Koulussa ollaan “pakotetusti” samassa tilassa, mikä väistämättä tuottaa konflikteja mutta mahdollistaa myös siteitä ihmisten välillä.
- Nuorten välillä on monenlaisia sosiaalisia siteitä ja monenlaisia sosiaalisia esteitä. Se mitä voimme tavoitella ei ehkä olekaan esteiden poistaminen vaan niiden ylittäminen.
 - kuulumisen tunteen rakentaminen jaettujen kokemusten kautta
 - herkkyyys tunnistaa orastavia ystävyksiä ja niiden tukeminen
 - pinnallisetkin kohtaamiset voivat rakentaa ”yleistynyttä kuulumisen kokemusta”
 - ystävyys ja ystävättömyyden merkitysten kuuleminen ja tunnustaminen